Predkladacia správa

Navrhovaný zákon o hlavných kontrolóroch a o zmene a doplnení niektorých zákonov sa predkladá na základe Plánu Hospodárskej a sociálnej rady SR na rok 2026.

Predkladateľ uvádza, že bola na začiatku procesu zverejnená predbežná informácia č. PI/2025/245, vrátane zmien v zákonoch upravujúcich postavenie územnej samosprávy, ktoré sa predkladajú samostatne v inom legislatívnom procese. K predbežnej informácii orgány verejnej správy ani verejnosť neuplatnili zásadné výhrady, pričom niektoré podnetné návrhy sú v ňom premietnuté.

Prijatím samostatného zákona sa posilňuje význam hlavných kontrolórov a ich kontrolnej činnosti. Nový zákon preberá osvedčené inštitúty doterajšieho právneho stavu a rozširuje rozsah vecnej pôsobnosti o oblasti, ktoré doposiaľ absentovali, čím sa vytvára ucelený a moderný nástroj kontroly v prostredí územnej samosprávy.

Doterajšia úprava týkajúca sa hlavných kontrolórov je súčasťou zákona SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov a zákona č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch) v znení neskorších predpisov.

Do nového zákona z vyššie uvedených právnych predpisov prechádzajú ustanovenia, ktoré upravujú:

- pravidlá kontrolnej činnosti hlavného kontrolóra,
- postavenie hlavného kontrolóra, spôsob jeho ustanovovania do funkcie, spôsob a dôvody na jeho odvolanie, práva a povinnosti, platové podmienky, kvalifikačné predpoklady (požiadavky),
- kritériá výkonu kontrolnej činnosti,
- vymedzenie osobnej a vecnej pôsobnosti hlavného kontrolóra,
- definovanie konfliktu záujmov,
- existenciu a postavenie útvaru hlavného kontrolóra.

Doterajšia úprava je rozšírená o nasledovné oblasti:

- skúška odbornej spôsobilosti a ďalšie vzdelávanie hlavného kontrolóra,
- zastupovanie hlavného kontrolóra v situáciách, keď nie je funkcia hlavného kontrolóra obsadená, resp. keď dlhšiu dobu nemôže vykonávať svoju funkciu,,
- stanovenie minimálneho a maximálneho týždenného pracovného času,
- zoznam hlavných kontrolórov.

V navrhovanej účinnosti zákona sa zohľadňuje predpokladaný priebeh legislatívneho procesu a dostatočná dĺžka legisvakancie na prípravu jeho vykonávania.

Navrhovaná právna úprava je v súlade s Európskou chartou miestnej samosprávy.

Návrh zákona sa predkladá na rokovanie Hospodárskej a sociálnej rady SR na rok 2026 bez rozporov.